

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
 Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
 Кафедра педагогіки та психології професійної освіти

УЗГОДЖЕНО
 Декан ФЛСК

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Проректор з навчальної роботи

_____ С. Ягодзінський
 «__» _____ 2020 р.

_____ А. Гудманян
 «__» _____ 2020 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Управління конфліктами в сфері освіти, базові навички медіації»

Галузь знань: 01 «Освіта / Педагогіка»

Спеціальність: 011 «Освітні, педагогічні науки»

Освітньо-професійна програма: «Інноваційні педагогічні технології у закладах вищої технічної освіти»

Форма навчання	Сем	Усього (год./кредитів ECTS)	Л	ПР	ЛЗ	СРС	ДЗ / РГР / К	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	2	90/3	34	17	-	56	1 ДЗ - 1с	-	Екзамен 2с

Індекс: М-8-11-011/19-3.3.7

СМЯ НАУ РП 12.01.07-01-2020

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Управління конфліктами в сфері освіти, базові навички медіації»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.07-01-2020
		стор. 2 з 11	

Робочу програму навчальної дисципліни «Управління конфліктами в сфері освіти, базові навички медіації» розроблено на основі освітньої програми та робочого навчального плану № РМ-8-11-011/19, підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» та освітньо-професійною програмою «Інноваційні педагогічні технології у закладах вищої технічної освіти» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробили:

доцент кафедри педагогіки

та психології професійної освіти _____ Л. Хоменко-Семенова

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» освітньо-професійної програми «Інноваційні педагогічні технології у закладах вищої технічної освіти» – кафедри педагогіки та психології професійної освіти, протокол № 13 від 18.08.2020 р.

Завідувач кафедри _____ Л. Доценко

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол №__ від «__» _____ 2020 р.

Голова НМРР _____ А. Кокарева

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1 Заплановані результати.....	4
1.2. Програма навчальної дисципліни.....	5
2. Зміст навчальної дисципліни	6
2.1. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)	6
2.2. Домашнє завдання.....	7
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	7
3.1. Методи навчання	7
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті.....	8
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	8

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Управління конфліктами в сфері освіти, базові навички медіації»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.07-01-2020
		стор. 4 з 11	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Управління конфліктами в сфері освіти, базові навички медіації» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни», затверджених розпорядженнями № 071/роз. від 10.07.2019 р. та № 088/роз. від 16.10.2019 р. та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Заплановані результати.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі педагогіки.

Метою викладання дисципліни є формування системи знань про природу конфліктів, набуття практичних навичок у їх розв'язанні, вироблення вмінь прогнозувати і контролювати конфліктні ситуації в освітньому середовищі, адекватно сприймати конфлікт і ефективно його вирішувати, а також оволодіння базовими навичками медіаторів у міжособистісних і групових конфліктах.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- виявлення природи конфліктів;
- визначення їх видів і динаміки розвитку;
- вивчення методів прогнозування, діагностування та попередження конфліктів;
- формування системи знань та практичних навичок управління конфліктами й їх трансформації;
- вивчення способів конструктивного розв'язання конфліктів;
- формування навичок організації взаємодії сторін у конфлікті, посередництва у конфліктах;
- вдосконалення навичок саморегуляції майбутніх фахівців.

Внаслідок опанування змісту навчальної дисципліни «Управління конфліктами в сфері освіти, базові навички медіації» у студентів формуються такі **компетентності**:

- здатність визначати, аналізувати та пояснювати складні соціально-психологічні явища, ідентифікувати проблеми міжособистісної взаємодії і пропонувати шляхи їх розв'язання;
- навички ілюструвати прикладами закономірності й особливості функціонування та розвитку конфлікту як соціального явища;
- здатність демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- уміння складати і реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій щодо запобігання/розв'язання конфліктів, заходів медіаційної допомоги у сфері освіти відповідно до запиту;
- здатність взаємодіяти емпатійно, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Управління конфліктами в сфері освіти, базові навички медіації»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.07-01-2020
		стор. 5 з 11	

гендерні та індивідуально-типологічні особливості;

- уміння демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань.

Міждисциплінарні зв'язки: дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін як «Освітня політика», «Теорія і практика професійної освіти» та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця», «Педагогічна та професійна психологія», «Тренінгові технології в освіті».

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Управління конфліктами в освіті з основами медіації», який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Модуль №1 «Управління конфліктами в освіті з основами медіації»

Тема 1. Конфлікт як об'єкт вивчення конфліктології

Об'єкт і предмет конфліктології. Зв'язок з іншими науками. Методи конфліктології. Методи емпіричного дослідження. Методи моделювання. Структурні методи.

Наукове визначення конфлікту та його ознаки. Структурна модель конфлікту. Образи конфліктної ситуації. Сприймання конфліктної ситуації. Мотиви та потреби в конфлікті. Конструктивні та деструктивні функції конфліктів.

Тема 2. Класифікація та види конфліктів

Психологічні причини виникнення конфліктів: організаційні, соціально-психологічні, особистісні. Особистісна складова конфлікту. Особистісні та об'єктивні фактори виникнення конфлікту. Типологія конфліктних особистостей.

Класифікація конфліктів. Внутрішньоособистісний конфлікт (ВОК), його види. Переживання як основа ВОК. ВОК і адитивна поведінка. Шляхи і способи подолання ВОК. Профілактика ВОК.

Тема 3. Психологічні особливості міжособистісних та міжгрупових конфліктів у сфері освіти

Міжособистісні конфлікти (МОК), їх види і функції. Когнітивний контекст МОК. Групові конфлікти. Поняття про міжгрупові конфлікти. Мотиваційний підхід (Л. Берковіц). Ситуаційний підхід (М.Шериф.) Поняття про рольові та мотиваційні конфлікти. Спільність конфліктів різних видів. Межі конфліктів (просторові, часові, суб'єктні). Типологія конфліктних працівників в освітній організації.

Тема 4. Поведінка людини в конфлікті

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Управління конфліктами в сфері освіти, базові навички медіації»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.07-01-2020
		стор. 6 з 11	

Реакція людини на проблеми, які виникають. Уникнення конфлікту (механізми внутрішнього захисту), боротьба, діалог. Стратегії поведінки в конфлікті. Сітка Томаса–Кілмена. Орієнтування учасників на власні інтереси /інтереси партнера. Прийоми послаблення позиції учасників конфлікту. Силовий вплив, психологічна редукція, компрометація. Прийоми конструктивного спору за Кратохвілом. Прийоми психологічної самооборони.

Тема 5. Управління конфліктами в сфері освіти

Процес діагностики та прогнозування конфлікту. Зміст процесу управління конфліктами (прогнозування, запобігання і стимулювання, регулювання, розв'язання). Посередництво психолога у вирішенні конфлікту. Сутність, правила та способи розв'язання і врегулювання конфліктів. Форми завершення конфліктів (наси́льство, роз'єднання, примирення). Фактори керованості конфліктом.

Особливості конфліктів «батьки – діти»; специфіка розв'язання таких конфліктів. Види конфліктів в освітніх організаціях, їх причини та способи подолання.

Тема 6. Посередництво у вирішенні конфліктів

Участь третьої сторони у розв'язанні конфліктів. Основні форми вирішення конфліктів за допомогою третьої сторони. Арбітраж, медіаторство, примирення. Ефективність медіаторства. Межі застосування. Принципи медіації. Її етапи.

Тема 7. Медіаторство як практика вирішення конфліктів

Стадії медіації й їх психологічні характеристики. Психологічна традиція в роботі з конфліктом. Стратегії і техніки медіаторства. Комунікативні навички медіатора. Поняття про переговорну практику як форму вирішення конфліктів. Технологія конструктивного вирішення конфлікту.

Тема 8. Профілактика та запобігання конфліктів у сфері освіти

Сутність профілактики та передумови успішності запобігання конфліктам. Технологія попередження конфліктів. Творчі методи в роботі з конфліктом. Прийоми активного слухання співрозмовника у процесі спілкування як фактор зниження конфліктності. Технології допомоги особистості у гострій стресовій ситуації.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

№ п/п	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Управління конфліктами в освіті з основами медіації»										
1.1	Конфлікт як об'єкт вивчення	1 семестр								

	конфліктології	6	2	2	2				
1.2	Структурна модель конфлікту.	4	2	-	2				
1.3	Класифікація та види конфліктів	6	2	2	2				
1.4	Шляхи і способи подолання ВОК	2	-	-	2				
1.5	Психологічні особливості міжособистісних та міжгрупових конфліктів у сфері освіти	6	2	2	2				
1.6	Типологія конфліктних працівників в освітній організації.	4	2	-	2				
1.7	Поведінка людини в конфлікті	6	2	2	2				
1.8	Прийоми психологічної самооборони	2	-	-	2				
1.9	Управління конфліктами в сфері освіти	4	-	2	2				
1.10	Види конфліктів в освітніх організаціях, їх причини та способи подолання	4	2	-	2				
1.11	Посередництво у вирішенні конфліктів	7	-	2	5				
1.12	Основні форми вирішення конфліктів за допомогою третьої сторони.	4	2	-	2				
1.13	Медіаторство як практика вирішення конфліктів	7	-	2	5				
1.14	Стратегії і техніки медіаторства	2	-	-	2				
1.15	Технологія конструктивного вирішення конфлікту	4	-	-	4				
1.16	Профілактика та запобігання конфліктів у сфері освіти	7	-	2	5				
1.17	Технології допомоги особистості у гострій стресовій ситуації	2	-	-	2				
1.18	Домашнє завдання №1	8	-	-	8				
1.19	Модульна контрольна робота №1	5	1	1	3				
Усього за модулем №1		90	17	17	56				
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56				

2.2. Домашнє завдання.

Домашнє завдання (ДЗ) виконуються в першому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу, що викладається у першому семестрі.

Домашнє завдання №1 виконується на основі навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання студентами, і є складовою модулю №1 «Управління конфліктами в освіті з основами медіації».

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Управління конфліктами в сфері освіти, базові навички медіації»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.07-01-2020
		стор. 8 з 11	

Виконання, оформлення та захист домашнього завдання №1 здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання домашнього завдання №1 – до 8 годин самостійної роботи.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод.

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни використовуються: робота в малих групах, семінар-дискусія, мозкова атака, презентація, рольова гра, методи активної взаємодії тощо.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Гірник А. М. Основи конфліктології. Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/514-osnovi-konflktolog-grnik-am.html>

3.2.2. Ложкін Г.В., Повякель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/1780041/>

3.2.4. Медіація у професійній діяльності юриста. За ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса, 2019. 456 с.

3.2.5. Опорний конспект лекцій із дисципліни «Конфліктологія» для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» [Електронний ресурс] / укладачі: О. В. Головка, Н. О. Лисак, Н. В. Петренко. – Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2018.

Допоміжна література

3.2.6. Конфліктологія : навч. посіб. / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. – Х. : Право, 2012. – 128 с.

3.2.7. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та семінарських занять з навчальної дисципліни “Конфліктологія” (галузі знань: 0304 “Право”, 0302 “Міжнародні відносини”; освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”; напрями підготовки: 6.030401 “Правознавство”, 6.030202 “Міжнародне право”) для студентів III курсу денної форми навчання / уклад.: М. П. Требін, О. М. Сахань, Л. М. Герасіна та ін. – Х. : Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2013. – 61 с.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Управління конфліктами в сфері освіти, базові навички медіації»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.07-01-2020
		стор. 9 з 11	

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. https://pidruchniki.com/19030106/psihologiya/slovník_terminiv_konfliktologiya

3.3.2. http://psychologi.net.ru/iskusstvo_obshheniya/egides-a-p-psikhotekhnika-sintonnogo-obshcheniya.html

3.3.3. <https://cyberleninka.ru/article/n/mediatsiya-kak-sotsialno-psihologicheskij-fenomen>

3.3.4. http://namu.com.ua/ua/downloads/osnovni_zasady_NBNM/NAMU_Osnovni_Zasady_NBNM.pdf

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Вид навчальної роботи	1 семестр	
Виконання завдань на практичних заняттях	Модуль 1	
	56×2 = 10	
Виконання експрес-контрольної роботи	56х2 = 10	
Виконання та захист домашнього завдання	20	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше 24 бали</i>		
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Усього за модулем №1	60	
Семестровий екзамен	40	
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової

Система менеджменту якості.
Робоча програма
навчальної дисципліни
«Управління конфліктами в сфері освіти, базові
навички медіації»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.07-01-2020

стор. 11 з 11

--	--	--	--	--	--	--	--

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				